

Pöytäkirja

9.2.2024

VN/27126/2023;
YM063:00/2023

Yhden luukun lainsäädäntöhanke

Ohjausryhmän 3. kokous 24.1.2024 klo 13–15

Paikka: Eteläesplanadi 4 (Valtion Talo), Sali 1

Puheenjohtaja:
ylivohtaja Teppo Lehtinen, ympäristöministeriö

Ohjausryhmän jäsenet / varajäsenet:
lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
finanssineuvos Janne Öberg, valtiovarainministeriö
hallitusneuvos Pauliina Kanerva, työ- ja elinkeinoministeriö
johtaja Janne Kärkkäinen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Y-vastuualue
johtaja Sami Koivula, aluehallintovirasto, ympäristöluvat-vastuualue (varajäsen)
johtaja Kirsi Levä, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
johtava juristi Marko Nurmikolu, Suomen Kuntaliitto
johtava asiantuntija Minna Ojanperä, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
juristi Jenni Hunnako, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
toiminnanjohtaja Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto (varajäsen)
palvelujohtaja Heli Karjalainen, Suomen ympäristökeskus (varajäsen)

Pysyvä asiantuntija:
professori Niko Soininen, Itä-Suomen yliopisto, Mutkikkaiden oikeusjärjestelmien resilienssi kestävyysmurroksessa (RELIEF-hanke)

Poissa:
vesitalousjohtaja Olli-Matti Verta, varajäsen kalastusneuvos Eija Kirjavainen, maa- ja metsätalousministeriö

Ohjausryhmän sihteeri:
lainsäädäntöneuvos Pasi Kallio, ympäristöministeriö
hallitussihteeri Sini Pietilä, ympäristöministeriö

Työjaosto:
ympäristöneuvos Seija Rantakallio, ympäristöministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.03.

Pidettiin hiljainen hetki ohjausryhmän varsinaisen jäsenen viranomaispäällikkö Jorma Jantusen (Suomen ympäristökeskus) muistolle.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (13.12.2023) pöytäkirja.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Ympäristöministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

3. Yhteensovittamislain ja muun siihen liittyvän sääntelyn kehittäminen

a) Yhteensovittamislain ja AVI-käsittelylain (898/2009) pääasiallisia kehittämismuutoksia

b) Yhteispisteviranomaista koskeva sääntely

Pasi Kallio ja Sini Pietilä esittelivät asiakohdat a ja b. Käytiin kokonaisuudesta keskustelua ja kuultiin kaikkien jäsenten ja pysyvän asiantuntijan näkemykset molempiin asiakokonaisuuksiin.

Yhteensovittamislain kehittämisestä heräsi paljon kommentteja. Osa kokouksen osallistujista piti mahdollisena luopua laista ja yhdistää sääntelyä yhteiskäsittelyä koskevan sääntelyn kanssa siten, että yhteys Tukesin lupiin säilyisi. Esiin nousi myös kanta, että yhteensovittamislain vahvistamiseksi sen soveltamisesta tulisi tehdä pakollista tai toteuttaa sääntely uudelleen VALO-käsittelylaissa. Pysyvä asiantuntija Niko Soininen toi esiin, että tutkimuksen perusteella menettelyjen koordinoimien ja yhteensovittamisen hyödyt ovat hyvin tapauskohtaisia ja vaihtelevat menettelyistä sekä muusta toimintaympäristöstä riippuen. Ehdotusten tueksi kaivattaisiinkin vaikutusten arviointia niiden tarkempaa analysointia varten. Esitettiin myös, että olisi myös hyvä vielä selvittää taustasyitä sille, miksi yhteensovittamislaki ei ole sovellettu juurikaan. Myös valtakunnallisesti yhdenmukaisten viranomaistulkintojen merkitystä korostettiin.

Tuotiin esiin, että rakentamisluvalla ei välttämättä ole isoa merkitystä yhteensovittamislain soveltamisessa, sillä joissakin hankkeissa sitä ei käytännössä ole mahdollista hakea ennen muita lupapäätöksiä (ympäristölupa, Tukesin luvat). Joissakin hankkeissa rakennuslupa taas voidaan hakea ensin (esim. energiahankkeet) ja sen käsittely on nopeaa. Uusi rakentamislain mukainen sijoittamislupa voisi toimia paremmin yhteensovittamisessa. Päätösten yhdistäminen voisi vähentää periaatteessa valitusten määrää, mutta toisaalta eri menettelyissä on eri valittamiseen oikeutetut tahot.

ELY:n edustaja ei nähnyt tarvetta ratkaisukokoonpanosäännökselle ns. VALO-käsittelylakiin, sillä vastaavaa säännöstä ei sisälly muidenkaan hallinnollisten viranomaisten toimintaa koskeviin säädöksiin. Asia kuuluisi uuden viraston ympäristötoimialan työjärjestyksessä ratkaistavaksi ja säädösvalmistelutyötä tulisi toteuttaa toimialan suunnittelutyön kanssa yhteensopivalla tavalla, ettei sääntelyllä rajoitettaisi työjärjestyksessä tehtäviä ratkaisuja. ELY katsoi, että ennalta määrätyt ratkaisukokoonpanot eivät sujuvoita menettelyjä, vaan aluehallintouudistuksella tavoiteltavaa valtakunnallisesti yhdenmukaista viranomaistoimintaa voitaisiin edistää viraston sisäisillä keskusteluilla ja yhteisillä linjauksilla lain tulkitsemiseksi.

Aluehallintoviraston edustaja piti esitystä ratkaisukokoonpanosäännöksen säilymisestä AVI-käsittelylaissa hyvänä. Suurin osa asioista ratkaistaan vain yhden ratkaisijan toimesta. Esittelijällä on joka tapauksessa mahdollisuus keskustella kollegoidensa kanssa asian valmistelun yhteydessä, mutta esittely- ja ratkaisuvastuu määräytyy perustuslainkin säännökset huomioiden muodollisesti. SLL korosti luonnonsuojelun asiantuntemusta ratkaisukokoonpanoissa sitä koskevan yleisen edun toteuttamiseksi, eikä tätä voida toteuttaa vain yhden ratkaisijan asioissa. Yleisen edun turvaaminen uudessa virastossa herätti myös muutoin joitakin näkemyksiä.

Useat ohjausryhmän jäsenet toivat esiin huolensa siitä, viedäänkö menettelyjä monimutkaisempaan suuntaan. Katsottiin, että liian yksityiskohtainen ja moneen eri säädökseen sisältyvä sääntely asettaa haasteita lain soveltajille, kun mm. toiminnanharjoittajien ja haitankärsijöiden voi olla entistä vaikeampaa hahmottaa viranomaisten toimivaltasuhteet, menettelyjen kulku ja missä vaiheessa siihen voi osallistua. Kuntaliitto toi myös esiin, että menettelyjen moninaisuus vaikeuttaa myös viranomaisten neuvontatehtävän hoitamista. Samalla todettiin, että osa tästä paineesta yksityiskohtaiseen sääntelyyn aiheutuu myös EU-sääntelyn toimeenpanosta.

Ympäristövaikutusten arvioinnin rooli korostui eräissä puheenvuoroissa. Katsottiin, ettei sen roolia pidä heikentää, koska se on keskeinen instrumentti sijoituspaikan kestävyden arvioinnissa. Se toimii myös hyvänä työkaluna projekti- ja lupaprosessin suunnittelussa. YVA-menettelyssä tuotetaan laadukasta ja hyödynnettävää tietoa myös lupavaiheeseen.

EU-säädöksiä koskevan yhteispisteviranomaista koskevan säännösluonnoksen esittelyä kiitettiin siitä, että asia konkretisoituu näin paremmin. Koordinoivalle sääntelylle nähtiin tarvetta. Lisäksi EK ry tiedusteli, millaisia kokemuksia tämänhetkisen koordinoivan viranomaisen toiminnasta on kertynyt.

Yhteyspisteviranomaisesta päätettäessä olisi huomioitava myös Tukesin tehtävä kemikaaleja ja markkinavalvontaa koskevassa neuvonnassa. Jo RED II-direktiivin toimeenpanon valmistelussa keskusteltiin yhteyspisteviranomaistehtävän osoittamisesta Tukesille. Nyt käsiteltävänä olevan CRMA:n osalta tämä harkinta pitäisi myös tehdä, sillä Tukes toimii kaivoslain mukaisena viranomaisena. Ennakkoneuvottelujen määrä on kasvanut ja toisinaan hankkeita tuodaan liian varhain sen piiriin. Tämän ongelman vuoksi mahdollisuutta ennakkoneuvottelujen maksullisuuteen eräiltä osin esitettiin selvitettäväksi.

Todettiin, että EU-säädösten täytäntöönpanoratkaisuista käydään parhaillaan keskusteluja YM:n ja TEM:n välillä. Yhteyspisteviranomaisesta päätettäessä tulisi katsoa, mitä osaamista tehtävä edellyttää ja miten tämä tehtävä on mahdollista resursoida, minkä lisäksi on syytä huomioida tehtävän yhteensopivuus viranomaisten nykyisiin tehtäviin. Yhteensovittamislain soveltamisessa sähköisen asiainnin kehittäminen on tärkeässä asemassa.

Kirjallisia kommentteja kokouksen aineistosta pyydettiin toimittamaan viikon kuluessa.

4. Muut asiat

a) Aluehallinnon uudistuksen ajankohtaiset

Öberg esitteli luonnosta aluehallintouudistuksen toimeenpanohankkeen organisoimiseksi (VALO-ryhmän ehdotus organisoinnista, jota vielä tarkastellaan VM:ssä ennen nimeämispyyntöjen toimittamista). Hankkeeseen kuuluva lupa-, ohjaus- ja valvontakoordinaatioryhmä on jaoteltu tässä vaiheessa hallinnonaloittain heijastelemaan viraston toimialajakoa. Toimeenpanohanke olisi tarkoitus saada asetettua noin kuukauden kuluessa. Yhteys YLP-lainsäädäntöhankkeeseen on huomioitu ja Öberg pitää hyvänä, että YLP-lainsäädäntöhankkeessa kehitetään samanaikaisesti ympäristöhallinnon alan menettelyjä. Yhtenäisen sähköisen järjestelmän kehittäminen jatkuu viraston aloittamisen jälkeen ja aluksi tukeudutaan virastojen nykyisiin järjestelmiin siten, että virastolle muodostetaan näihin tukeutuen yksi diaarijärjestelmä.

Aluehallintouudista koskeva hallituksen esitysluonnos on tarkoitus lähettää lausunnoille touko–kesäkuussa 2024 ja antaa eduskunnalle mahdollisimman aikaisin keväällä 2025.

b) Keskustelutilaisuus ti 6.2.2024 klo 13–15, Meritullinkatu 8, kh Meritulli

Muistutettiin tulevasta keskustelutilaisuudesta ja todettiin, että tilaisuuden ilmoittautuminen on avoinna 2.2.2024 saakka.

5. Seuraavat kokoukset:

4. kokous pe 16.2.2024 klo 10 – 12 (Kirkkokatu 12, kh Aleksanteri)
5. kokous ke 13.3.2024 klo 13–15 (Eteläesplanadi 4, Sali 4)
6. kokous ke 24.4.2024 klo 13–15 (Eteläesplanadi 4, Sali 4)
7. kokous ke 5.6.2024 klo 13–15 (Eteläesplanadi 4, Sali 4)

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Jakelu

Ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet, pysyvä asiantuntija

